teervoet

2017

inhoudsopgave

inhoudsopgave 1

inleiding 3

inhoud 4

1. de menapiërs, wie zijn dat eigenlijk? 4

1.1. scouting in België 4

1.2. fos open scouting 4

1.3. oorsprong 39e fos de menapiërs 5

1.4. de structuur van onze eenheid 5

2. onze tradities 7

2.1. uniform 7

2.2. wet en belofte 8

2.3. de scoutshand 9

2.4. de scoutsgroet 9

2.5. dingen die je eigenlijk al kent 9

3. wat moet een echte menapiër eigenlijk kunnen? 10

3.1. de rugzak op hike 10

3.2. lengtes schatten 10

3.3. ehbo (eerste hulp bij ongevallen) 10

3.4. vuren 15

3.5. bijl - mes - zaag - schop - spade - piket 17

3.6. knopen en steken 20

3.7. morsemolen 23

3.8. sjorren 25

3.9. oriënteren en navigeren 28

3.10. sporen 32

3.11. vervoer 33

3.12. kamperen 36

3.13. recycleren 38

4. leven in de natuur 42

4.1. hout 42

4.2. vaak voorkomende planten 43

4.3. de teek 44

4.4. bij – wesp 44

Checklist 46

inleiding

Hier is hij dan eindelijk, de herwerkte versie van de Teervoet. In dit boekje staat alles wat jij als Teervoet-kandidaat moet kennen/kunnen. Natuurlijk zal jouw leiding nog wat extra informatie en tips meegeven zodat je binnenkort het Teervoetembleem op je scoutshemd mag naaien.

Alles wat in dit boekje staat zou je moeten weten. Per onderdeeltje staan de belangrijkste kernwoorden **vetgedrukt.** De belangrijkste zaken zijn telkens aangeduid met een symbool die je kan terugvinden naast de titel:

Staat bij de informatie die je **zeker** moet **kennen** voor je Teervoet.

Staat bij de technieken die je **zeker** moet **kunnen** voor je Teervoet.

De andere informatie waar geen symbool bij staat is bedoeld om de belangrijkste informatie te duiden maar is daardoor niet minder belangrijk.

De leiding raadt je zeker aan om alles in dit boekje eens op je gemak te lezen. Als je vragen hebt, kan je steeds bij hen terecht.

Veel succes met jouw Teervoet!

de menapiers
39e FOS Open Scouting - Brugge

Met dank aan:

Gevatte Kauw, Standvastige Bento,
Guitige Wouw, Ondeugende Wisent,
Fantasierijke Orang Oetan,
Ijverige Gnoe, Bezonnen Stekelvarken,
Vredelievende Moeriki, Charmante Oeakari en
Temperamentvolle Wapiti

1. de menapiërs, wie zijn dat eigenlijk?

Als Menapiër zeggen we al vaak eens: 'Ik zit in de scouts'. Maar wat bedoelen we eigenlijk echt?

1.1. scouting in België

In 1910 werd te Brussel de eerste scoutsgroep op het vaste land opgericht door **Baden Powell**. Het eerste verbond werd BSB (Boy Scouts België) genoemd, waaruit later FOS is ontstaan. Lord Baden Powell werd ook wel aangesproken met "**Chief Scout of the World**". Hij stierf op 8 januari 1941 en werd begraven in Kenia, aan de voet van de Mount Kenya. Zijn levenswerk bloeit echter als nooit tevoren: over de ganse wereld zijn er ongeveer 38 miljoen scouts en gidsen.

Internationaal (ook buiten België) zijn er WOSM (links) en WAGGGS (rechts), dit zijn de verzamelingen van alle jongens en meisjes die in de scouts zitten.

In Vlaanderen zijn er naast FOS nog andere scoutsorganisaties zoals Scouts en Gidsen Vlaanderen.
In Wallonië heb je nog 'SGP (Scouts et Guides Pluralistes)', 'Les Scouts' en 'GCB (Guides Catholiques de Belgique)'.

1.2. fos open scouting

FOS Open Scouting is een **scouts- en gidsenbeweging** die zich uitstrekt over Vlaanderen en Brussel. Ze maakt deel uit van een groter geheel dat 1 doel heeft: scouts & gidsen stimuleren om zin te geven aan het eigen leven, zich zo volledig mogelijk te ontwikkelen en vanuit hun unieke kwaliteiten mee te bouwen aan een betere wereld. FOS Open Scouting is een actief pluralistische jeugdbeweging. Dit betekent dat ze zowel in haar eigen werking als in de samenleving het **gelijkwaardig en respectvol** samenleven wil stimuleren. Bovendien wil FOS uit de **diversiteit** in de samenleving zoveel mogelijk **meerwaarde halen**.

1.2.1. het logo

De **lelie**: de lelie bestaat uit de puntige lijnen en is het teken van **de scouts, de jongens**.

De **klaver**: de klaver bestaat uit de ronde lijnen en is het teken van **de gidsen, de meisjes**.

De tekst: de tekst **FOS Open Scouting** is de naam.

1.3. oorsprong 39e fos de menapiërs

Het 39e FOS ontstond **tijdens de Tweede Wereldoorlog**, in februari 1943. In die tijd werd België bezet door Duitsland. Alle bijeenkomsten en samenscholingen met meer dan drie personen waren verboden; zo ook voor scoutsbewegingen. Onder dergelijke omstandigheden werd onze eenheid gesticht. Omwille van de **gelijkaardige omstandigheden** in het bezette België **tijdens de Tweede Wereldoorlog en het bezette Gallië** in de 1e eeuw voor onze tijdrekening door Julius Caesar, noemden ze zich naar één van die **Gallische stammen**, namelijk de Menapiërs. Hun stam kreeg de naam de '**Stam van het Moeras**'.

1.4. de structuur van onze eenheid

Om alles in goede banen te leiden is er binnen onze eenheid een bepaalde **takenverdeling**. Elke taak is zeer belangrijk waardoor een vlotte samenwerking een must is. Alles binnen onze eenheid wordt uitsluitend gedaan door **vrijwilligers**, die zeker een 'danku' verdienen.

1.4.1. de eenheidsleiding

De eenheidsleiding of de 'EL' zijn diepgewortelde scouts en/of gidsen die heel het jaar door alles van de eenheid in goede banen leiden. Ouders, kinderen of leiders: iedereen kan met alle vragen bij hen terecht. Daarbuiten doen ze nog een hoop ander werk: leuke kamplocaties zoeken, alle eenheidsactiviteiten organiseren, een waakzaam oog houden tijdens de wekelijkse activiteiten en noem maar op! Doe niets verkeerd, want dan heb je met hen te doen...

1.4.2. de leiding

De leiding ken je als die vrolijke bende die elke zaterdag een spel voor je heeft klaarstaan. Maar daar stopt het werk voor de leiding helemaal niet. Elk spel heeft een voorbereiding nodig die bijna even lang duurt als het spel zelf. Voor het zomerkamp in augustus is de leiding heel de maand juli druk in de weer, en dat doen ze allemaal volledig vrijwillig!

1.4.3. het materiaalteam

De taak van het materiaalteam is het aankopen en onderhouden van ons scoutsmateriaal. Tijdens het jaar doen ze werken in het lokaal zoals het bouwen van het beverpaleis of de carport. Wanneer het zomer wordt, verhuist de aandacht naar het zomerkamp. Bijlen en spades slijpen, grondzeilen kuisen, piketten rechten en tellen, tentzeilen herstellen, ... het werk houdt nooit op! Tijdens het zomerkamp kan je bij de 'materiaalmeesters' terecht voor al het materiaal dat je nodig hebt. Zij zullen jou ook steeds vragen om het materiaal met respect te behandelen en 's avonds steeds droog te leggen, want roest is hun vijand!

1.4.4. het steuncomité

De taak van het ‘comité’ is het verlenen van steun, in alle vormen, aan onze eenheid. Ze organiseren activiteiten als de WUKquiz, Marokkaanse Avond, Bezoekdag en BBQ. Met de opbrengst van die evenementen zorgen ze voor onderhoud en renovatie van de lokalen en aankoop van groot kampmateriaal zoals tenten, shelters en stroomgeneratoren. Dankzij hen komt er dus geld in het laatje, dat we voor erg veel dingen nodig hebben!

1.4.5. tal van vrijwilligers

Iedere jaar opnieuw zetten tal van vrijwilligers zich in om het ons zo aangenaam mogelijk te maken. Zo verzorgen de kookploeg, het barteam, het winkelteam, ... alles tot in de puntjes voor een top-scouts-jaar!

2. onze tradities

2.1. uniform

Als we naar de scouts komen moeten we altijd ons hemd (bevers niet) en das aan hebben, maar waarom is dat zo belangrijk?

2.1.1. functie

1. Ons hemd en das dienen als een **herkenningsmiddel** voor mensen buiten onze scouts, zo weten ze direct wie we zijn.
2. Het heeft ook een **praktische functie** want het kan tegen een stootje en mag vuil worden.
3. Het straalt **gelijkwaardigheid** uit. Iedereen heeft ongeveer hetzelfde aan of je nu rijk of arm bent, of wat je geloof of afkomst ook is.

2.1.2. 'correct' uniform

Op een correct uniform moeten enkele zaken zeker aanwezig zijn:

1. Het kenteken van FOS Open Scouting
2. Het provinciebandje (voor ons West -Vlaanderen)
3. Het eenheidskenteken (van de Menapiërs)
4. Het jaarkenteken (doen wij niet aan mee)
5. Het beloftekenteken (dit zijn de handjes die je er pas mag opzetten na je belofte.)
6. Je Teervoet(en)
7. Het kenteken Wereldbureau (WOSM voor de jongens of WAGGGS voor de meisjes)
8. Het kenteken België
9. Je behaalde badges
10. De patrouillelinten (niet voor ons)
11. Speciaal kenteken van scoutsevenementen

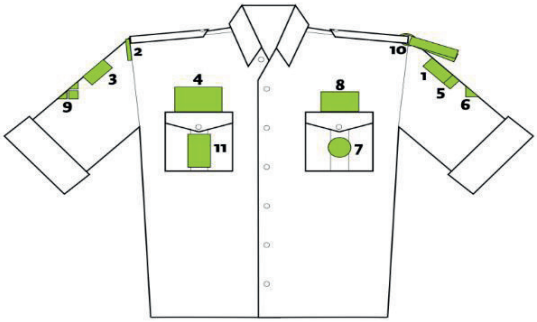

2.2. wet en belofte

Tijdens de vlaggengroet en enkele andere plechtigheden (zoals de Teervoetceremonie) maken we gebruik van enkele zeer oude tradities. Dit zijn zaken die over heel de wereld worden gedaan door scoutsorganisaties.

2.2.1. wet

Waar wij als Menapiërs het meest belang aan hechten is dat je iedere regel in eigen woorden kan verklaren. Voor het behalen van je Teervoet is het dan ook belangrijk dat je deze kent (mag maar moet niet in volgorde). Als jongen begin je iedere regel met 'een scout', als meisje met 'een gids'.

een gids/scout	**is eerlijk**
een gids/scout	**eerbiedigt de overtuiging van anderen**
een gids/scout	**maakt zich nuttig**
een gids/scout	**is een vriend van allen**
een gids/scout	**is vriendelijk en hoffelijk**
een gids/scout	**kan gehoorzamen**
een gids/scout	**staat open voor de natuur en is milieubewust**
een gids/scout	**houdt vol**
een gids/scout	**is ijverig**
een gids/scout	**is zelfbewust en heeft eerbied voor zichzelf en voor de anderen.**

2.2.2. belofte

De belofte wordt enkel gebruikt op de Teervoetceremonie. Met deze belofte zeg je dat je je uiterste best zal doen om de scoutswet na te leven en anderen te helpen waar je kan.

Ik beloof te trachten goed samen te werken in onze groep;
te leven naar de scouts- en gidsenwet;
anderen te helpen waar ik kan.

2.3. de scoutshand

Iedere jaar op de Overgang moeten we een speciale handdruk geven aan elkaar, maar hoe moet dat nu eigenlijk echt? We gebruiken onze **linkerhand** en we scheiden de **pink** af van onze andere vingers. Dit doen we voor een intiemere en geheimere handdruk. Met onze **rechterhand** vormen we een **scoutsgroet**.

2.4. de scoutsgroet

De scoutsgroet gebruiken we telkens aan de vlaggengroet op het signaal van de eenheidsleiding: 'Voor de groet aan de vlag, groet!'. Op dit signaal steken we (Teervoeter) onze rechterhand op met **wijs**, **middel** en **ringvinger gestrekt**. Onze duim leggen we op onze pink.

De 3 gestrekte vingers staan symbool als de 3 regels van de belofte. De duim die de pink bedekt betekent dat de grotere de kleinere beschermen.

2.5. dingen die je eigenlijk al kent

- U-vorm = Een formatie waar je als groep de vorm van een 'U' aan neemt en waar de leiding tussen de 2 benen staat.
- WAP = Een heerlijk specialiteit van de kookploeg: Worst, Appelmoes en Patatten.
- Een vuist in de lucht = Een signaal die de leiding start en de groep moet nadoen terwijl het stil moet worden.
- <Kaja Oenfa> = Als de leiding <Kaja> roept moet de groep <Oenfa> roepen en erna stil zijn. De leiding wil iets zeggen.
- "Een scout/gids laat maar 2 dingen achter. Niets en danku"
- ...

3. wat moet een echte menapiër eigenlijk kunnen?

3.1. de rugzak op hike

Als we op een één- of meerdaagse hike gaan nemen we vaak enkele dingen mee. Om comfortabel te stappen maken we gebruik van een rugzak. Kies deze niet te groot of te klein. Voor een korte hike volstaat een klein rugzakje. Een grote hike vergt een volwaardige **trekkersrugzak**.

Bij het vullen van de rugzak nemen we enkel de belangrijke zaken mee. De rugzak wordt zo gevuld dat de zware voorwerpen ongeveer in het midden (tegen de rug) zitten, zo wordt het gewicht verdeeld. Probeer zo weinig mogelijk aan de buitenkant van je rugzak te hangen.

Belangrijke zaken die je vaak gebruikt, of snel nodig hebt (bv. gsm, EHBO, …) steek je best vanboven, of in een zijzakje.

3.2. lengtes schatten

We hebben niet altijd een rolmeter bij om afstanden te schatten. Daarom is het belangrijk dat we onze eigen lengte en de lengte van je persoonlijke pas kennen. Hiermee kunnen we lengtes schatten zoals de afstand tussen 2 tenten.

(Ik ben ..... cm hoog, mijn persoonlijke pas bedraagt ..... cm)

3.3. ehbo (eerste hulp bij ongevallen)

EHBO staat voor **'Eerste Hulp Bij Ongevallen'**. Dit houdt in dat we de eerste zorgen kunnen toepassen na een ongeval. Als Teervoeter zijn enkele dingen belangrijk:

3.3.1. hulpdiensten

Als er een ongeval plaatsvindt is het belangrijk om snel en rustig te handelen. Als je iets hebt zien gebeuren, probeer dan zo snel mogelijk je leiding te verwittigen. Als er geen leiding in de buurt is, dan moet je zelf bellen naar het gratis noodnummer **112**. Dit is het algemeen noodnummer waarmee je zowel de politie als de brandweer en de ambulance kan bellen.

Enkele andere belangrijke (gratis) noodnummers zijn die van:

- Politie in België: **101**
- Ambulance en Brandweer in België: **100**
- Ambulance en Brandweer in Europa en België: **112**
- Antigifcentrum in België: **070 245 245**

Probeer altijd duidelijk en rustig te blijven bij het doorgeven van informatie. Enkele dingen die je zeker moet vermelden (de W-vragen):

- **Wie** jij bent.
- **Wie** het slachtoffer is (naam, leeftijd, geslacht, aandoeningen, ...)
- **Waar** het slachtoffer zich bevindt (adres, duidelijke kenmerken voor plaatsbepaling, ...)
- **Wat** er is gebeurd.

3.3.2. eenvoudige wonden

Elke wonde moet worden verzorgd om besmetting tegen te gaan en natuurlijke genezing te bevorderen.
Enkele dingen komen bij eender welke wonde terug:

- **Zorg dat jij en het slachtoffer veilig zijn.**
- **Was je handen voor de verzorging.**
- **Gebruik propere (steriele) doekjes en pleisters.**
- **Was je handen na de verzorging.**

Steriel wil zeggen dat het bacterie en virus vrij is. Een steriele pleister of naald vind je steeds terug in een gesloten verpakking. Zelf kunnen we ook een naald steriel maken door deze bijvoorbeeld in een vlam te houden, te ontsmetten met iso-Betadine of te ontsmetten met ontsmettingsalcohol.

Ga met iedere wonde (ook na eigen verzorging) eens langs bij je leiding.

3.3.2.1. snijwonde

- **Was** de wonde en de zone er rond met water.
- **Ontsmet** de wonde en de zone er rond met ontsmettingsspray of door ontsmettingsmiddel op de wonde te deppen.
- **Bedek** de wonde (enkel bij ernstige wonden) met een pleister, snelverband of kompres.

3.3.2.2. brandwonde

"Eerst water, de rest komt later!"

- **Koel** de wonde minimum 15 minuten af onder stromend water.
- **Bepaal** de graad in welke de huid is verbrand:

  1e graad: De huid ziet rood. ---> ontsmet en breng Flamigel (brandwondenzalf) aan.

  2e graad: Er zijn blaasjes. ---> ontsmet, breng Flamigel (brandwondenzalf) aan en ga langs bij een dokter.

  3e graad: De huid ziet grijs en voelt leerachtig aan. ---> ga zo snel mogelijk naar een dokter.

Prik blaasjes en blaren **niet** open tenzij ze op pijnlijke plaatsen gelegen zijn.

3.3.2.3. blaar

Als de blaar al open is:

- **Ontsmet** de blaar.
- **Snij** het kapotte weefsel weg.
- **Bedek** met een pleister of een verband.

Als de blaar nog gesloten is:

- **Bedek** ze met een pleister of prik ze open indien ze pijn doet.
  - **Ontsmet** de naald of gebruik een steriele naald
  - **Ontsmet** de blaar.
  - **Prik** de blaar open en **duw** het vocht eruit. (Doe dit langs de huid en dus niet in het midden van de blaar.)
  - **Bedek** met een pleister of een verband.

3.3.2.4. splinter

- **Ontsmet** de huid rondom de splinter.
- **Trek** met een pincet de splinter uit de huid (eventueel de huid wat los schrapen).
- **Bedek** met een pleister of een verband.

3.3.2.5. wespensteek/bijensteek

Als er een wesp of een bij rond je vliegt, blijf dan kalm. Deze gaan enkel steken als ze zich bedreigd voelen.

- **Verwijder** de naald met je vingers (niet met pincet!), zo duw je het gif zakje niet leeg in je huid.
- **Zuig** het gif uit de huid weg. Doe dit met een speciale zuignap of met de mond (vergeet het gif niet uit te spugen).
- **Smeer** een insectenzalf op de wonde. (Ga naar de dokter als je allergisch bent aan deze steken.)

3.3.2.6. tekenbeet

Teken bevinden zich op sommige plaatsen in de natuur. Probeer iedere dag grondig te controleren of je teken hebt (doe dit zelf of met een tekenvriendje) om besmetting te voorkomen. Teken vind je hoofdzakelijk op warme plaatsen zoals je knieholtes, oksels, lies, achter je oren, …

Een teek moet met veel zorg worden verwijderd:

- **Verwijder** de teek met een tekentang (of pincet die je draait). Duw de pincet of tekentang zo dicht mogelijk tegen de huid.
- **Ontsmet** de wonde.
- **Meld** de teek aan je leiding of EHBO-tent.

3.3.3. bloeding stelpen

Druk met een propere doek hard genoeg op de wonde om het **bloeden te stoppen**. Laat iemand anders ondertussen een verband of kompres nemen die je dan stevig rond de wonde vast maakt. Verwittig hierbij ook altijd je leiding.

3.3.4. draagdoek aanleggen

Een draagdoek wordt aangelegd in geval van een gebroken arm, sleutelbeen, ... Als Teervoeter zullen we dit hoogstwaarschijnlijk met onze das doen.

- **Verbuig** de pijnlijke arm in een hoek van 90° en laat deze door het slachtoffer met zijn andere hand ondersteunen.
- **Leg** het breedste stuk van je das onder de arm met het langste stuk aan de kant van de pijnlijke hand.
- **Breng** de 2 kleine hoeken elk over een schouder en knoop ze achter de nek vast.
- **Ga langs** bij een dokter.

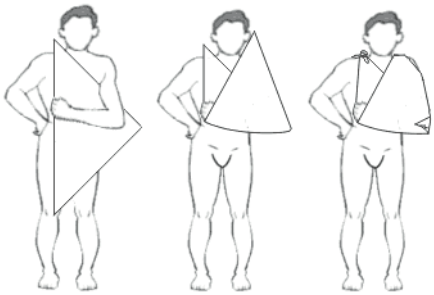

3.3.5. flauw vallen

Het slachtoffer voelt zich **zwak, onwel, ziet zwarte vlekken voor de ogen, wordt opeens bleek, voelt koud aan of valt** (verlies van het bewustzijn).

Wanneer het slachtoffer nog bij bewustzijn is laat hem zich dan neerleggen en plaats de **benen hoger dan de rest van het lichaam**.

Wanneer het slachtoffer al buiten bewustzijn is, plaats dan ook de **benen hoger dan de rest van het lichaam**. Zorg ervoor dat het slachtoffer voldoende lucht krijgt en maak eventueel knellende kledij los. Wanneer het slachtoffer bijkomt laat hem dan geleidelijk aan rechtop zitten.

3.4. vuren

Op kamp zien we vaak vuur, een kampvuur, een kookvuur, … Maar hoe maak je nu al die soorten vuren en waarop moet je letten?

3.4.1. vuurplaats

We mogen ons vuur niet zomaar op elke plaats aanmaken. Zo is het bijvoorbeeld verboden een vuur te maken in of aan de rand van een bos. Als we een vuur maken houden we rekening met enkele zaken:

- Leg je vuur aan op een **onbrandbare ondergrond** (bv. zand, aarde, …)
- Maak de grond rondom je vuur brandvrij, dit kan met aarde, zand, stenen of door je vuur in een kuil te maken.
- Zorg dat je steeds **blusmateriaal** bij de hand hebt. Gebruik hiervoor water of zand. Dit hebt je nodig om het vuur te doven als het vuur plots uitbreekt of als je het vuur achterlaat.

3.4.2. vuur maken

Voor het maken van een vuur hebben we 3 benodigdheden nodig. Bij gebrek van één, zal je vuur niet branden.

- **Brandstof**: dit is hout of kolen.
- **Zuurstof**: dit is de basis van de oxidatie en is aanwezig in de open lucht.
- **Warmte**: dit wordt toegediend met een vonk of lucifer.

3.4.2.1. tondel

Tondel is droog en licht **ontvlambaar materiaal** waarmee je een houtvuur kan starten. Hiervoor gebruik je bijvoorbeeld droog mos, stro, dorre schors of materiaal van oude vogelnesten.
Papier is geen goede 'vuuraanmaker'. Het brandt wel snel, maar de temperatuur van de vlammen is te laag om het hout te doen branden. Het papier is meestal al opgebrand vooraleer het hout vlam vat.

3.4.2.2. het vuur aansteken

Maak een bol met flink wat tondel. Daarrond bouw je een piramide met kleine droge stokjes. De takjes mogen niet dikker zijn dan een potlood. Dikke stokken vatten immers niet zo snel vlam. Je kan ook droge houtsnippers uit een dikke tak snijden. Gebruik hiervoor zachthout, zoals spar of den. Leg er dan iets dikkere takjes rond. Steek het tondel aan met een lucifer of aansteker. Als je een goede vuurpiramide hebt gemaakt, zal het hout vanzelf vuur vatten. Als de piramide goed brand kan je er dikkere takken tegenaan zetten of bovenop leggen. **Leg niet te veel hout ineens op het vuur, want daar verstik je het mee.**

3.4.3. brandhout

Als je een kampvuur of zelfkook wilt houden, dan heb je een **grote stapel hout** nodig.

Ga op zoek naar **hout van verschillende diktes**. Smal hout om je vuur aan te maken en dik hout of stammen om je vuur extra brandstof te geven. Zoek je hout altijd zo droog mogelijk. Droog hout zegt 'krak' als je het breekt.
Bovendien is het verboden om levend (nat) hout te gebruiken.
Nat hout brand ook, maar produceert zeer veel rook en weinig warmte.
Tip: leg naast je vuur enkele natte takken te drogen.

3.4.4. enkele tips

- **Gebruik nooit ontvlambare vloeistoffen** als benzine of brandalcohol. Dit geeft levensgevaarlijke vlammen!
- Draag nooit synthetische kledij (fleece) in de buurt van een vuur.
- Vermijd hoge vlammen, **het zijn de kolen die warmte geven**, niet de vlammen.
- Zorg dat je kookpotten stevig staan en smeer de onderkant in met bruine zeep.
- Het is steeds verboden afval te verbranden.
- Doof altijd je vuur als je het achter laat. Doe dit met water of zand totdat je vuur geen 'tsss' meer fluistert.
- **Vuur is gevaarlijk**, houd dit steeds in je achterhoofd.

3.5. bijl - mes - zaag - schop - spade - piket

Tijdens het scoutsjaar, maar vooral op kamp maken we vaak gebruik van de bijl, zaag, zakmes, piket en schop. Elk werktuig heeft een specifieke werking die we met zorg uitvoeren.

3.5.1. bijl

De bijl is een werktuig die we uitsluitend gaan gebruiken om **hout** mee **te kappen of te spiesen**. Het is een werktuig die veel kracht vergt en zeer scherp is, dus enkel te gebruiken door een ervaren hand. Na het gebruik van de bijl slaan we hem in een hakblok of bergen we hem op.

Een bijl **dragen we aan de bijlkop** met de scherpe kant weg van ons lichaam. Een bijl **geven we door aan het handvat** met de bijlkop weg van jou en de scherpe kant naar boven. Op deze manier kan de ontvanger de bijl meteen juist vastnemen.

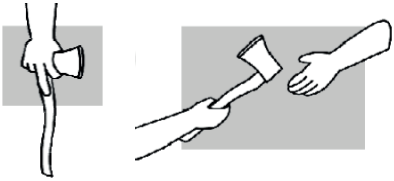

3.5.1.1. het gebruik van een bijl

Voor je gaat hakken moet de bijl altijd op volgende puntjes worden nagegaan:

- Zit de bijl stevig in het bijlhuis?
- Wordt je niet gehinderd door takken in de buurt?
- Is de bijl scherp? (Een botte bijl schampt sneller af)

Opmerking: **HOU DE TOESCHOUWERS ALTIJD OP EEN AFSTAND!!!**

Veiligheid:

- **Draag steeds stevige schoenen (bottines) bij het gebruiken van een bijl (geen sandalen, geen laarzen, geen sportschoenen, ...).**
- Gebruik bij voorkeur een **hakblok**. Controleer dit wel op metalen voorwerpen want de bijl kan hierop afketsen. Wanneer je klaar bent met hakken, sla je de bijl in het hakblok.

- Laat nooit iemand binnen een afstand van “je arm plus de bijl plus een meter” komen.
- Een bijl moet je **enkel “sturen”**, het gewicht van de bijl zorgt voor de kracht.
- Als je moe bent stop je onmiddellijk, hou dan een pauze en geef je bijl aan een ander om het van je over te nemen. Wanneer je vermoeid bent, maak je sneller fouten en krijg je een onvaste hand.
- Je beginhouding bij het hakken is erg belangrijk. Je moet de plaats van jezelf ten opzichte van de tak waarop je gaat oefenen eerst uitmeten. Buk niet te ver naar voren of naar achteren, zoek een prettige houding. Zet de bijl op de tak en ga dan rustig en ontspannen met een bijna gestrekte arm ervan af staan. Nu kan je echt gaan hakken.
- Hakken doe je altijd enigszins schuin; ook weer niet te schuin, want dan ketst de bijl af. Hak dus schuin links en de volgende slag schuin rechts enz. Want je zal merken dat de bijl wat terugkaatst als je het hout recht raakt.

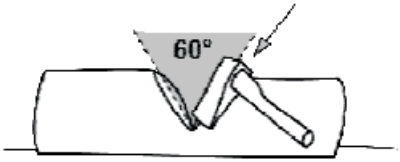

- Het hout moet ook dragen, d.w.z. dat de plaats waar je hakt niet in de lucht moet hangen, maar goed wordt ondersteund.

3.5.2. mes

Ons zakmes is een vaak te gebruiken tool. Daarom is het ook aangeraden om het steeds op zak te hebben. Een mes is uiteraard gevaarlijk en geven we dus niet door aan jongere kinderen.
Om ons mes goed te bewaren proberen we deze **weg** te **houden van zand, vocht of plakkerige stoffen**.

3.5.2.1. het gebruik van een mes

Een mes is een gevaarlijk instrument. Daarom zullen we altijd van ons lichaam wegsnijden als we het mes gebruiken. Ook is het belangrijk om te weten dat een bot mes gevaarlijker is dan een scherp mes. Slijp en verzorg je mes dus vaak.

We gooien nooit met ons mes en steken deze nooit in de grond, hierdoor begint deze te roesten.

3.5.3. zaag

De zaag is onze beste vriend als het gaat over het bewerken van hout. Het is een werktuig die we gebruiken om met weinig kracht grote stukken hout in twee te zagen. Het is een zeer gebruiksvriendelijk instrument en dus te gebruiken door onervaren handen.

In onze scouts hebben we een –en tweepersoons zagen (te zien aan de grootte).

Deze worden steeds binnen of in een tent opgeborgen want **vocht is hun aartsvijand!**

3.5.3.1. het gebruik van een zaag

Als we een zaag gebruiken is het belangrijk dat we steeds het zaagblad recht houden. Hierdoor zal je de zaag niet beschadigen.

Beweeg de zaag als je deze in of uit een blok hout wil steken/halen, dit is veel makkelijker!

3.5.4. spade/schop

De spade en de schop gaan we beide gebruiken om graafwerk te verrichten. De **spade** heeft een **hoekig blad** en zal ons dus kunnen helpen met het spitten (snijden) van de grond. De **schop** heeft een **rond blad** en gaat ons helpen bij het verplaatsen van aarde, zand of ander los materiaal.

Verzorg ook dit materiaal door ze na gebruik goed af te kuisen.

3.5.5. piket

Een piket is een klein metalen of houten paaltje, gebruikt om iets te markeren of vast te maken aan de grond. In de scouts gebruiken wij piketten om de scheerlijnen van onze tenten vast te zetten aan de grond.

Een piket bevindt zich steeds in de koude, natte grond en is dus zeer vatbaar voor slijtage. Daarom is het belangrijk dat we piketten steeds goed afkuisen na gebruik.

3.5.5.1. het gebruik van een piket

Een piket slaan we steeds met de scherpe kant in de grond. Hiervoor gebruiken we een hamer.
Als we een piket de grond in slaan is het belangrijk dat we rekening houden met:

- Het gedeelte waaronder je scheerlijn zich vastklemt, kijkt weg van de tent.
- Een piket **slaan we schuin**, loodrecht op je scheerlijn, in de grond.
- Sla je piket **op de kop**, zo voorkom je dat ze buigen.
- **Span pas je scheerlijn aan nadat je piket in de grond zit.**
- Gebruik een stukje touw of een andere piket om de piketten uit de grond te trekken.

3.6. knopen en steken

3.6.1. achtknoop

De achtknoop wordt gebruikt als stoppersknoop. We maken deze in een touw als verdikking zodat ons touw niet door een lus schiet of op het einde van een touw om ontrafeling te voorkomen.

1. Maak een lus met uiteinde A.
2. Steek A onder het verloop van uiteinde A.
3. Steek A door de gemaakte lus.
4. Trek uiteinde A en B aan.

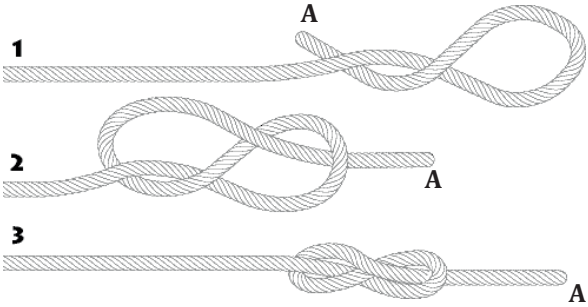

3.6.2. platte knoop

Een platte knoop wordt gebruikt om snel 2 touwen van een gelijke dikte aan elkaar te binden. Het is een betrouwbare knoop maar niet voor zware lasten.

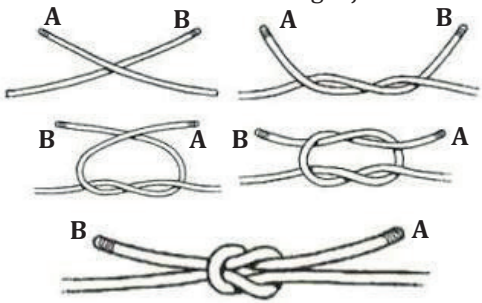

1. Maak een halve steek met uiteinde A over uiteinde B.
2. Maak opnieuw een halve steek met opnieuw uiteinde A over uiteinde B.

Dit kennen we beter als: **Rechts over links, links over rechts.**

3.6.3. schootsteek

De schootsteek wordt gebruikt om 2 touwen van ongelijke dikte aan elkaar te hangen of om een touw aan een lus te hangen.

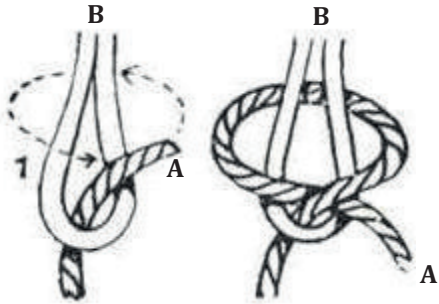

1. Maak met het dikste touw (B) een lus.
2. Steek uiteinde A door de lus en ga rond touw B.
3. Bij het terugkeren steek je uiteinde A **niet** door de lus maar onder het verloop A.

3.6.4. mastworp

De mastworp is een zeer belangrijke knoop die we gebruiken om een touw aan een balk of paal vast te maken. Deze knoop vinden we steeds terug op het einde van een sjorring.

de menapiers
39 FOS

1. Draai je touw rond de balk en vorm een kruis
2. Draai het uiteinde nogmaals rond de balk en steek het onder je verloop. Zo maak je een tweede kruising.

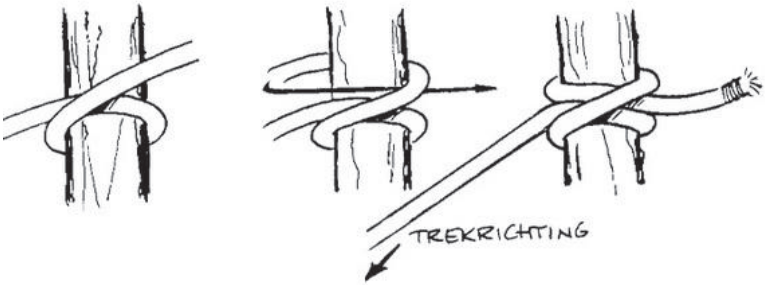

3.6.5. halve steek

De halve steek kennen wij beter als de 'gewone knoop' gebruikt om verscheidene dingen aan elkaar te knopen.

1. Leg uiteinde A over uiteinde B.
2. Ga met uiteinde A onder het verloop van uiteinde B door.

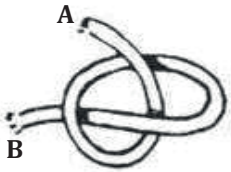

3.6.6. timmermanssteek

De timmermanssteek wordt gebruikt om een touw vast de maken aan een balk. Deze knoop uit enkel zijn nut als er kracht op zit. Wij gebruiken deze knoop dan ook vooral als beginknoop van een sjorring of om een bundel hout samen te binden.

1. Ga rond de balk met je touw.
2. Ga met uiteinde A rond het verloop A.
3. Draai uiteinde A meerdere keren rond het verloop A die tegen de balk ligt.

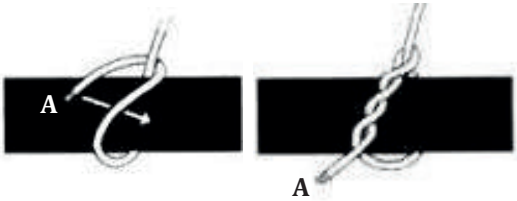

3.6.7. paalsteek

De paalsteek wordt gebruikt om een sterke, vaste lus te maken op het uiteinde van je touw.

1. Maak een lus met je touw.
2. Ga met je uiteinde rond de paal.
3. Kom langs onder uit de lus. Ga rond (onderdoor) het verloop. Ga terug in de lus langs boven.
4. Span beide uiteinden aan.

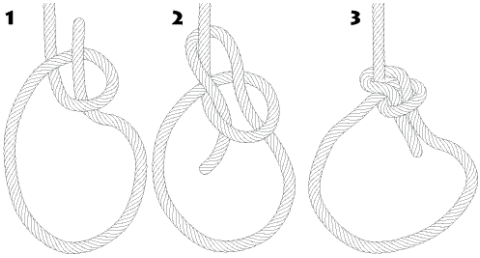

3.6.8. trompetsteek

De trompetsteek wordt gebruikt om een lang stuk touw in te korten. Ideaal voor het verkorten van de scheerlijnen van een tent.

1. Leg 3 (identieke) lussen in een touw terwijl je de onderste uiteinden goed vasthoudt.
2. Leg de linker lus op de middelste lus en de middelste lus op de rechter lus.
3. Trek de middelste lus door de linker en de rechter lus en span aan.

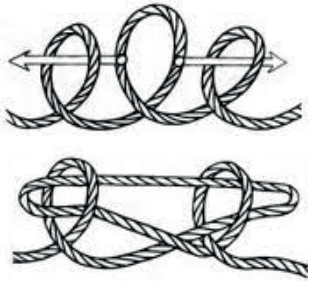

3.7. morsemolen

Als Teervoeter wordt er van jou verwacht dat je met een morsemolen kan werken. Dit wil zeggen dat je een morsecode in een zin moet kunnen omzetten, alsook een zin schrijven als een morsecode. **Hiervoor mag je steeds gebruik maken van onderstaande morsemolen.**

Voorbeeld:
We krijgen een morsecode toegewezen: •---/•••-/--•//.
Deze moeten we vertalen naar een woord/zin zoals wij die kennen. Hiervoor maken we gebruik van de morsemolen. De eerste letter die we krijgen (•---) start met een '•'. Dit wil zeggen dat we op de morsemolen bij de letter 'E' starten. Het volgende teken is een '-', we slaan dus af richting de letter 'A'. Blijf dit doen totdat je geen symbolen meer hebt. Zo zal je de afkorting 'JVG' vinden.
Tussen elke letter komt een '/' en tussen elke woord een '//'.

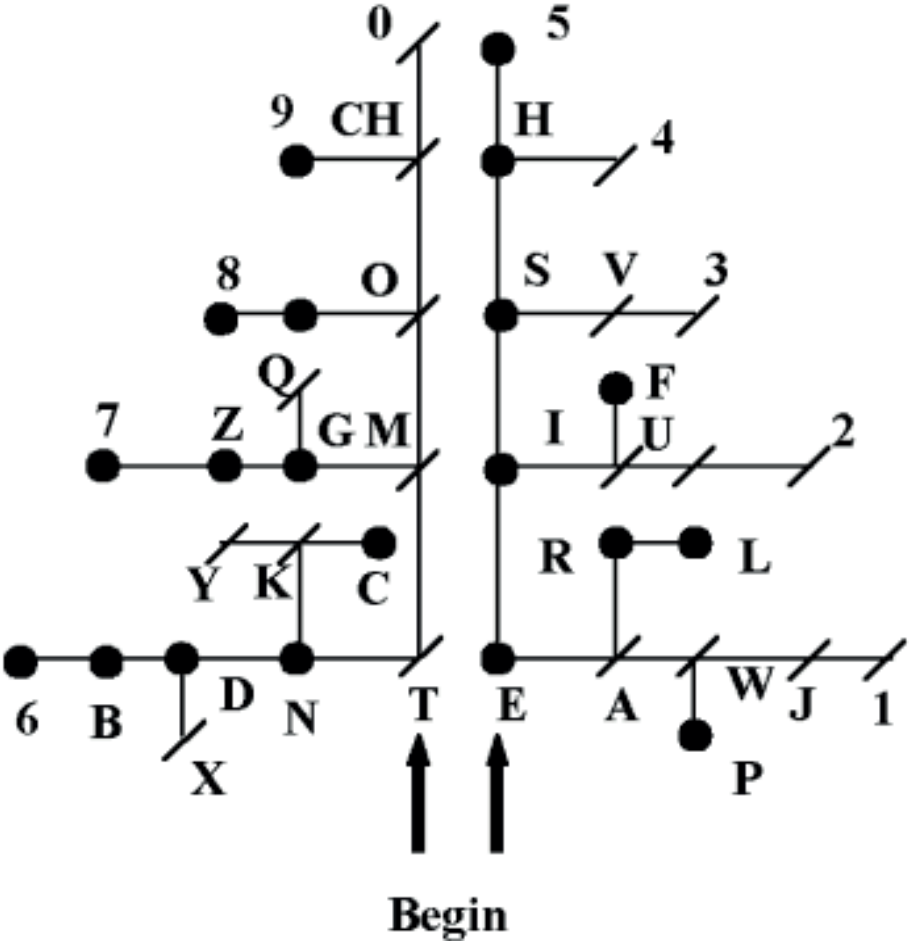

de menapiers
3F FOS

3.8. sjorren

Bij het sjorren vertrouwen we er op dat alles stevig en betrouwbaar is. Hiervoor zullen we elke sjorring stevig aanspannen en telkens laten controleren door een 2de persoon (leiding).

3.8.1. touw

Bij het sjorren maken we gebruik van touw. Onze scouts heeft 2 soorten sjortouwen, **Sisaltouw** en **kunststoftouw**. Meestal gaan wij Sisal gebruiken om onze sjorringen te maken.

Sjortouw is zeer duur, daarom zijn we zuinig met de hoeveelheid touw die we gebruiken. Gebruikt sjortouw rollen we op tot een bolletje om te hergebruiken.

3.8.2. sjorbalken

Uiteraard hebben we balken nodig om iets te kunnen sjorren. In onze scouts hebben we balken van verschillende lengtes, elk met een eigen kleurcode:

1,5m:	Blauw (punt) & Rood	
3m:	Wit	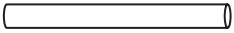
4m:	Groen	
6m:	Geel	

Sjorbalken zijn niet gemaakt om mee te gooien, in te kappen of in brand te steken. Draag hiervoor respect!

3.8.3. kruissjorring

De kruissjorring gebruiken we om **2 balken min of meer loodrecht aan elkaar vast te maken.** De vaste balk die in de grond zit of alreeds gesjord is, noemen we de **"steunbalk"**. De losse balk die we hieraan willen vast maken noemen we de **"dwarsbalk"**. Voor de kruissjorring gebruiken we ongeveer 5 armlengtes touw.

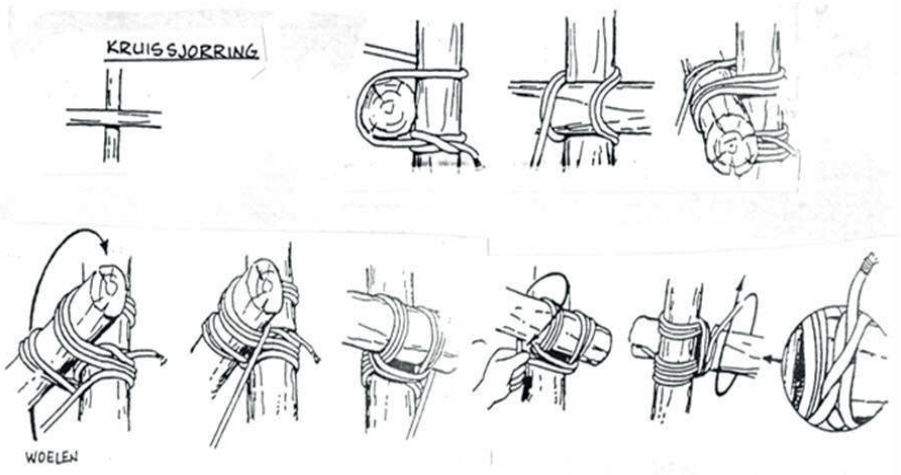

Leg om te beginnen een **timmermanssteek rond de steunbalk (1)**. De dwarsbalk houd je dan boven de timmermanssteek, zodat de balk erop leunt. Draai de timmermanssteek zo dat het touw recht uit het oog komt. **Maak vier windingen (2):** breng het touw over de dwarsbalk, achter de steunbalk, over de dwarsbalk enzovoort. Trek het touw goed aan zodat de windingen netjes op elkaar aansluiten en de spanning behouden blijft. Anders zal de sjorring snel gaan doorhangen. Op de steunbalk leg je de windingen steeds aan de buitenzijde van de vorige winding (dus de tweede winding aan de buitenkant van de eerste winding). Op de dwarsbalk leg je ze aan de binnenzijde van de vorige winding. Zo vormen de windingen op de kruising een mooi geheel en zullen woelingen er goed op passen. Na de windingen moeten de balken al onbeweeglijk aan elkaar vast zitten. Maak dan **vier woelingen (3):** Draai het touw rond de sjorring, dwars op de windingen, tussen de twee balken in. Trek iedere woeling heel strak aan.
Leg om te eindigen een **mastworp op de dwarsbalk (4)**, zo dicht mogelijk tegen de sjorring aan. Leg eventueel nog een achtknoop in je touw, tegen het ontrafelen.

3.8.4. driepikkel

De driepikkel is een makkelijke manier om een constructie in de lucht te maken. Ze vormen **stevige steunpilaren**. Voor de driepikkel gebruiken we 5 à 6 armlengtes touw.

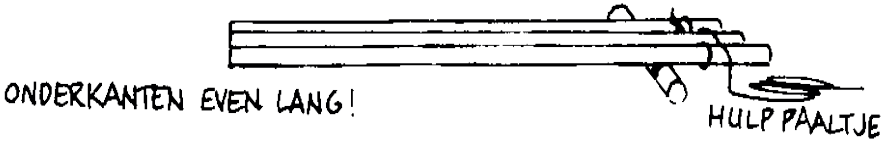

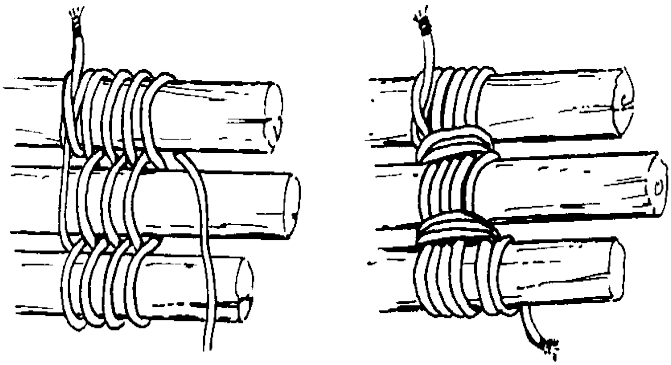

Leg voor je gaat beginnen de drie sjorbalken naast elkaar met de **onderkanten gelijk (even lang)**, opteer ook voor de **dikkere zijdes** van de balken als grondpoten. Steek eventueel een **hulppaaltje** onder de palen want dat sjort een beetje handiger. Maak een **timmermanssteek (1)** rond één van de buitenste balken. Sla het touw **afwisselend over en onder de balken (een soort weefbeweging) (2)**. Leg om iedere paal drie of vier slagen. Daarna leg je tussen de balken **enkele woelingen (3)**, tot er geen plaats meer is om nog een woeling bij te leggen. Eindig de sjorring met een **mastworp (4)** rond de andere buitenste balk, boven de sjorring. Om de driepikkel recht te zetten, kruis je de palen zo dat de middelste balk in de gevormde tweepikkel komt te liggen. Te versteviging kan je drie horizontale palen tussen de poten van de driepikkel sjorren.

Op dezelfde manier kan je een tweepikkel en een vierpikkel maken.

3.9. oriënteren en navigeren

Oriëntatie is een techniek waarmee je bepaalt **waar je je bevindt en hoe we een welbepaalde plaats kunnen bereiken**. Kortom, oriëntatie is de kunst om een antwoord te vinden op de vragen: waar ben ik? En hoe moet ik verder naar mijn doel?

We maken gebruik van een **vaste basisrichting, het noorden**. Natuurlijk hebben we ook andere richtingen zoals het oosten, waar de zon opgaat. Vergelijken van wat je weet of waarneemt met een vast gegeven, vormt de basis van oriëntatie. Daarvoor zijn twee hulpmiddelen: het kompas en de kaart.

3.9.1. windroos

Om te weten waarover we praten in dit hoofdstuk zal je moeten weten waar de belangrijkste windrichtingen zich bevinden.

De 4 hoofdwindstreken:

- **Noorden** (N): 0° of 360°
- **Oosten** (O): 90°
- **Zuiden** (Z): 180°
- **Westen** (W): 270°

Geheugensteuntje: ***N**ooit **O**pstaan **Z**onder **W**ekker*.

De 4 tussenwindstreken:

- **Noordoosten** (NO): 45°
- **Zuidoosten** (ZO): 135°
- **Zuidwesten** (ZW): 225°
- **Noordwesten** (NW): 315°

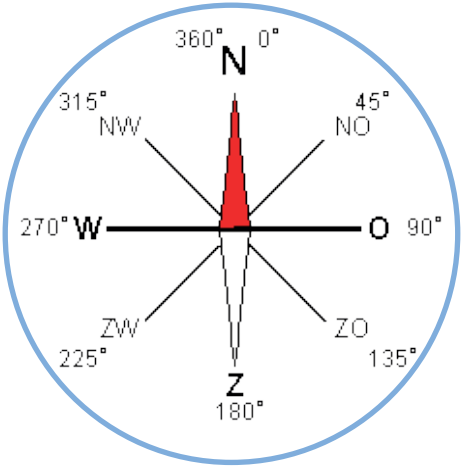

3.9.2. kaart en kompas

Als we op hike gaan nemen we altijd een kaart en kompas mee. Twee werktuigen die niet zo makkelijk te gebruiken zijn maar wel zeer handig zijn.

3.9.2.1. kaart

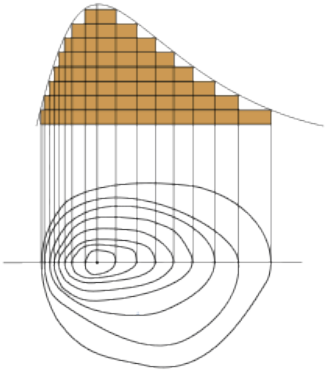

Een (topografische)kaart is een stukje van de wereld die **verkleind is afgebeeld** op een welbepaalde, duidelijke manier. Een kaart heeft verschillende kleuren, symbolen, lijnen, … Deze worden allemaal uitgelegd in de **legende** van de kaart.

Een soort lijnen zijn de **'hoogtelijnen'** deze vertellen ons hoe hoog een plaats ligt. In de hoogtelijnen staat een getal dat verwijst naar de hoogte van de plaats. Alle plaatsen die op dezelfde hoogtelijn liggen hebben bij gevolg dezelfde hoogte. **Hoe dichter** hoogtelijnen bij elkaar liggen, **hoe steiler** de helling. **Hoe verder** de hoogtelijnen van elkaar liggen **hoe vlakker** de helling.
Neem eens een kaart dichterbij en zoek bv. eens een voetbalveld, spoorweg, kapel, …

Op de legende van een kaart kan je ook zien welk kleur voor welk soort bos staat. Als je door een naaldbos loopt en er op de kaart een loofbos staat weet je zo dat je de verkeerde weg op gaat.

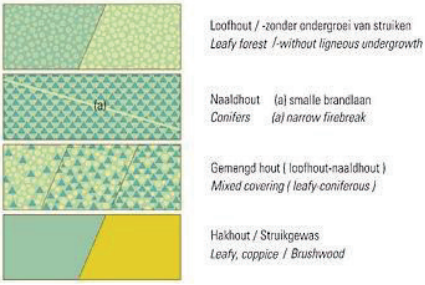

De bovenkant van een kaart wijst steeds het noorden aan!

3.9.2.2. kompas

Een kompas is een instrument dat we gaan gebruiken omdat deze ons altijd kan zeggen waar het noorden ligt. Het rode stuk van de naald zal altijd wijzen naar het noorden. Een kompas werkt met de magnetische veldlijnen van de aarde en kan dus in de war worden gebracht door een magneet, hoogspanningskabels, … Schieten met een kompas moet je nog niet kunnen, al moet je wel kunnen zeggen op hoeveel graden iets zich van jou bevindt.

de menapiers
39 FOS

3.9.3. schaal

Omdat het natuurlijk onmogelijk is om dat stukje van de wereld op ware grote weer te geven, werkt men met een schaal. De schaal is de mate waarin het verkleind (of vergroot) is. Enkele manieren om de schaal van een kaart te lezen en interpreteren:

3.9.3.1. breukschaal

De mate van verkleining wordt voorgesteld door een breuk, bijvoorbeeld 1/100 000. De kaart is gewoonlijk iets kleiner dan het origineel, kwestie van het makkelijker te kunnen meenemen…

Bij een schaal van 1/100 000 (= 1:100 000) stelt 1 cm op de kaart 100 000 cm (=1km) voor. De schaal kan je vinden onderaan op de kaart.

Afhankelijk van de schaal staat er meer of minder op een kaart. Schalen van 1/200 000 tonen alleen de grote autowegen. De kaarten die wij gebruiken hebben een schaal van 1/20 000 of 1/25 000 en daar staan zelfs de kleinste paadjes op weergegeven.

3.9.3.2. lijnschaal

Je kunt afstanden bepalen met lijnschalen. De lijnschaal is een lijnstuk op kaart aangebracht waarmee je de werkelijke afstand direct kunt aflezen. Met een passer, een liniaal of een strookje papier meet je de afstand af en breng je die over op de kaart. We onderscheiden:

- De afstand in vogelvlucht: dat is de afstand in rechte lijn tussen twee punten.
- De afstand over een bepaalde weg: die afstand meet je in stukjes, die je uiteindelijk optelt.

de menapiers

3.9.4. coördinaten

De plek waar je bent op het terrein kan je aangeven met coördinaten. Op de kaart kun je met twee systemen werken. Je hebt de UTM-schaal en de Lambert-schaal. We vergeten de Lambert-schaal en werken alleen met de UTM-schaal.

UTM-systeem
Het **paarse rooster** dat op je blad afgedrukt is, geeft de **x- en y-coördinaten** van het UTM-systeem per kilometer. De cijfers op de verticale lijnen geven het x-coördinaat, de cijfers op de horizontale lijnen geven het y-coördinaat. Je vindt de paarse kilometercijfers van het x-coördinaat ook terug op de horizontale bladrand (boven en onder). De cijfers van het y-coördinaat staan ook op de verticale bladrand (links en rechts).

Met behulp van een roomer (met dezelfde schaal als je kaart) kun je twee opeenvolgende lijnen in 100 verdelen. Op die manier kun je heel exact een plaats op de kaart bepalen.

Coördinaat bepalen:
Stel je krijgt het coördinaat 218309740. Eerst splits je dit getal. Dan heb je 21830 en 9740. Om te weten waar je moet splitsen kijk je heel eenvoudig naar de hoofdcoördinaten (218 & 97) die op de kaart staan.
Je legt je roomer met het nulpunt op het snijpunt van coördinaat 218 en 97 (en dus linksonder het punt). Nu verschuif je je roomer eerst naar rechts tot het 30 aangeeft. Daarna schuif je de roomer naar boven tot de meetlat op 40 staat.
Het punt waar de nul van de meetlat zich nu bevindt is de plaats van de coördinaat.

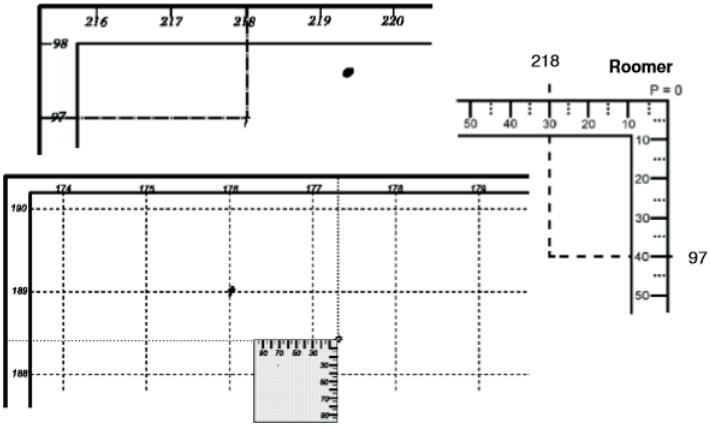

de menapiers
39e FOS

3.10. sporen

Tijdens je scoutscarrière heb je vast al eens een spoor moeten volgen. Dit zijn alle symbolen die je zou moeten kennen als je ze op de grond ziet, gemaakt met krijt, bloem of van natuurelementen als gras, takjes of stenen.

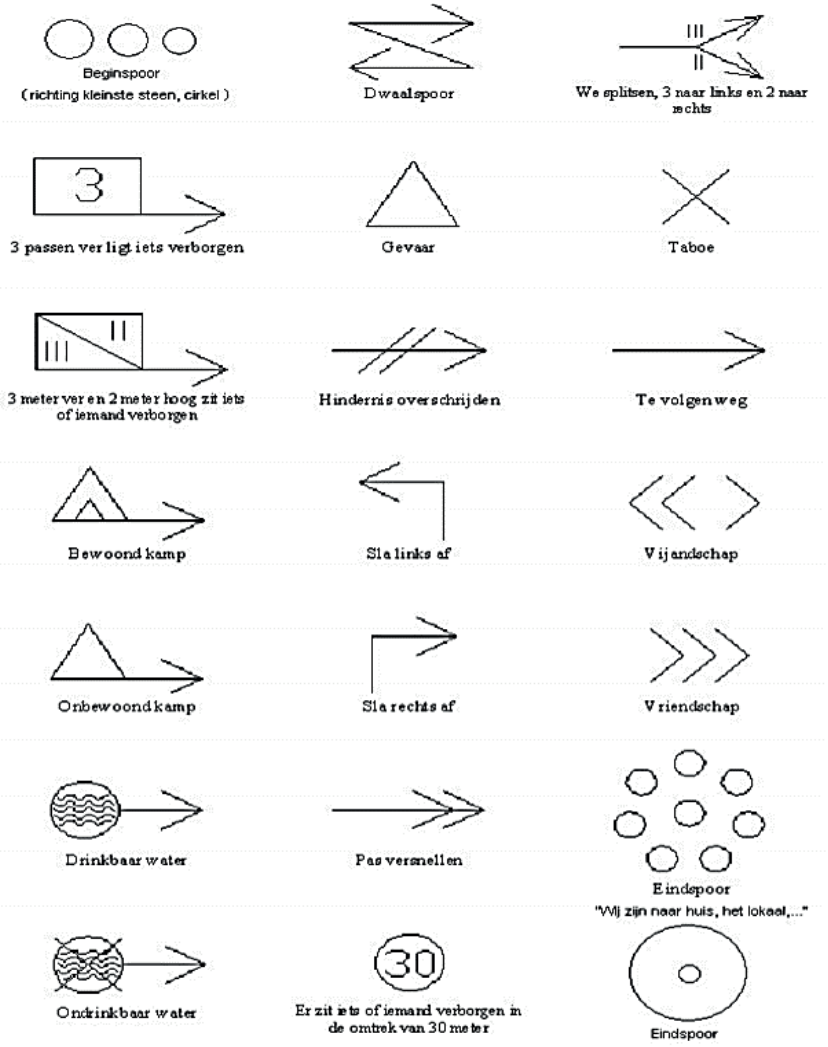

de menapiers

3.11. vervoer

3.11.1. openbaar vervoer

Af en toe maken we gebruik van de bus, trein, tram, … en dus van het openbaar vervoer. Om vlot op onze bestemming te geraken is het belangrijk dat we het een en het ander begrijpen.

Elk openbaar vervoersmiddel volgt bepaalde routes, langs deze routes liggen **haltes of stations**. Bij elk station kan je jezelf informeren over de routes van de vervoersmiddelen die er passeren (of van anderen).

Belangrijke informatie bij het nemen van het openbaar vervoer:

- **Vertrekuur**
- **Aankomstuur**

  } En dus de hoelang je onderweg bent.
- **Vertrekplaats**
- **Aankomstplaats**
- **Naam van voertuig** (bv. Buslijn 54, Trein naar Oostende)
- Heb ik al een **geldig ticket** (zo niet: kopen in station of melden aan chauffeur/conducteur)

Reizen zonder geldig ticket is strafbaar en er staan grote boetes op.

Tips:

- Koop je ticket altijd op voorhand.
- Het openbaar vervoer wacht niet tot je er op zit, **wees** dus **op tijd**.
- Wees er bewust van de er **vertraging** kan zijn.
- Gedraag je respectvol (niet te luid, geen afval achterlaten, geen onnodige stoelen innemen, …)
- Tegenwoordig kan je ook met een sms een ticket kopen.
- Voor jongeren zijn er vaak voordeligere tarieven.
- Sta al recht voor je aan je station aankomt. Zo loopt alles wat vlotter.
- Voor extra informatie spreek je best iemand van het openbaar vervoer aan.
- De eersteklas wagons kan je herkennen aan de gele streep op de zijkant.

3.11.2. verkeersregels

Als we ons in het verkeer begeven als voetganger of als fietser moeten we er van bewust zijn wat er kan gebeuren. Daarom deze korte verkeersles!

3.11.2.1. verkeersborden

Er bestaan verschillende soorten borden en uitzonderingen. Voor een uitgebreide uitleg ga je best eens bij je leiding langs.

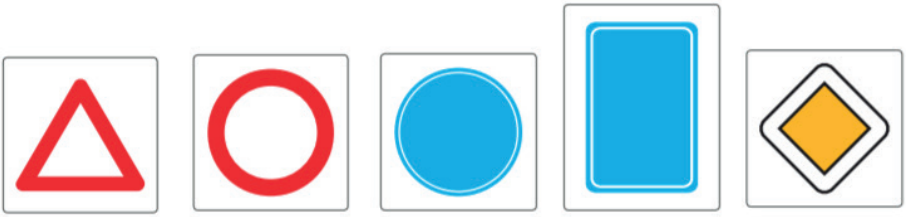

Gevaarsborden | Verbodsborden | Gebodsborden | Aanwijzingsborden | Voorrangsborden

De gevaarsborden zeggen dat je moet oppassen voor iets… dat kan een koe zijn maar ook een trein, bocht of overstekende kinderen.

De verbodsborden verbieden je iets. Je mag ergens niet in, je mag ergens niet naar links, …
Staat er bv. een fiets in, dan wil dat zeggen dat het enkel verboden is voor fietsers.

De gebodsborden zeggen je iets te doen. Zo moet je bv. als fietser op het fietspad rijden als er een blauw gebodsbord met daarin een fietsje op het fietspad staat. Zo moet je bv. als voetganger op het voetpad lopen.

De aanwijzingsborden geven je geen bevel maar vertellen je iets meer over de plaats waar je bent. Zo kan je in een speelzone zijn, maar ook voor een oversteekplaats staan.

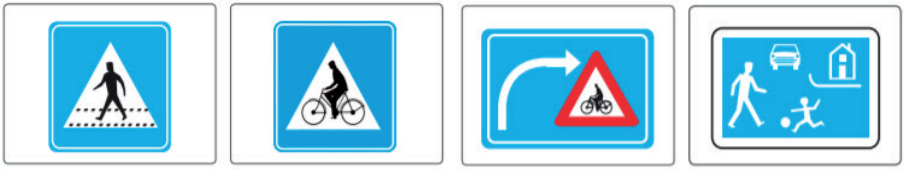

De voorrangsborden maken ons duidelijk wie wanneer voorrang heeft en wie dus de ander moet voorlaten.

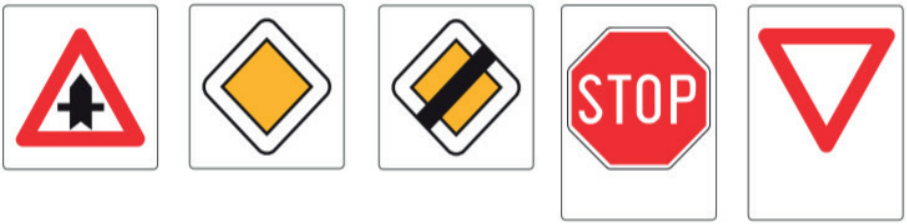

3.11.2.2. aandachtspunten

- Draag in de mate van het mogelijke een fluohesje. Indien er niet genoeg zijn voor iedereen, worden ze dragen door de koplopers en de staart van de groep.
- Stap je op de rijbaan, **loop** dan **links**. Zo zie je het naderende verkeer beter. (afhankelijk van land tot land)

- Loop je in een grote groep en is er een leiding mee, dan loop je rechts. Doe je dit 's nachts, dan loop de eerste persoon met een wit licht en de laatste persoon met een rood licht.
- Steek je een straat over, kijk goed naar het verkeer en zorg dat het verkeer jou goed kan zien. Steek dus niet over tussen 2 geparkeerde voertuigen. Gebruik steeds het zebrapad als die er is.
- De algemene voorrangregel: **Verleen voorrang aan diegene die van rechts komen!**

3.12. kamperen

3.12.1. alpinotent

Op kamp slapen we in alpinotenten. Daar kunnen ongeveer 8 personen met bagage in slapen.
Een alpinotent opzetten is echt ploegwerk. Het lukt alleen als je samenwerkt, anders loopt het gegarandeerd fout.

Vermijd het opzetten van je tent op een helling, controleer op eventuele wespennesten, konijnenholen, …

3.12.1.1. opzetten

1. Steek de steunpalen en nokpalen in elkaar. Leg de piketten klaar en hou een hamer bij de hand.
2. Leg het buitenzeil volledig open geplooid met de buitenzijde naar beneden op het grondzeil.
3. Leg binnenzeil in twee gevouwen op een helft van het buitenzeil.
4. Schuif de nokpaal doorheen de lussen van het binnenzeil.
5. Steek de steunpalen langs binnen door de gaten van het binnenzeil en door de gaten van het buitenzeil.
6. Plooi het buitenzeil terug dicht over de binnenzeil en de nokpaal. Zorg ervoor dat de pinnen van de steunpalen door de gaatjes van de nokpaal en het buitenzeil blijven zitten.

7. Op een afgesproken teken zetten drie JVG's elk een paal recht. Zorg dat de palen op één lijn staan, in het midden van het grondzeil. **Onder elke paal hoort een metalen plaatje**.
8. De andere JVG's verankeren de tent door **eerst de vier hoeken** van het buitenzeil vast te zetten met pikketten (deze scheerlijnen moeten wijzen naar de middelste paal van je tent). Daarna mag je de andere scheerlijnen opspannen (deze wijzen recht naar de nokpaal). Piketten sla je schuin in de grond, zodat de piket een rechte hoek vormt met het touw.
9. **Sluit de deurflappen** van de binnentent. Op dezelfde manier span je daarna de binnentent op. (Eerst hoeken dan de rest).
10. Controleer of de zeilen strak staan en verplaats eventueel een paar piketten wanneer dat niet zo is. Span alle scheerlijnen even strak aan.
11. Plooi de flappen onderaan de zijwanden onder het grondzeil en steek ze samen vast met grondpennen of haringen.

3.12.1.2. afbreken

Breek een tent af **wanneer ze droog is**. Als je een tent toch nat moet afbreken, moet je ze thuis opnieuw openvouwen en volledig laten drogen. Wanneer je een natte stof opbergt, gaat de stof rotten.

Een alpinotent moet je zorgvuldig afbreken. Je mag niet zomaar alle piketten uittrekken en het hele gevaarte laten omvallen. Zo kun je de tent en tentpalen beschadigen.

1. Trek de haringen uit zodat de muurtjes van de tent loskomen.
2. Maak de scheerlijnen van de binnentent los. Zolang de buitentent niet losgemaakt is, blijft alles nog staan.
3. Drie JVG's gaan in de tent staan en houden de steunpalen recht. De anderen maken nu de scheerlijnen van het buitenzeil los.
4. Op een afgesproken teken leg je de tent voorzichtig neer.
5. Borstel de tentzeilen af en vouw de tent zorgvuldig op zodat hij in de kist past. (Hoe vouwen? Dit staat stap per stap in de kist!)
6. Haal de tentpalen uit elkaar en berg ze op.
7. Verwijder alle aarde van de piketten voor je ze wegsteekt.
8. Borstel het grondzeil af en vouw het op.

3.12.1.3. tips

- **Vermijd contactpunten tussen binnen -en buitenzeil**, waar ze elkaar raken gaat het lekken.
- Steek **metalen plaatjes** onder je tentpalen ter bescherming van je grondzeil.
- **Graaf greppels** om je tent van overstromingen te beschermen.
- Sla je **piketten** een beetje **schuin** in (loodrecht op je scheerlijn).
- Span je scheerlijnen op **in dezelfde richting** (niet je hoekscheerlijnen).

3.13. recycleren

3.13.1. waarom?

We horen allemaal wel dat het beter is **voor het milieu** om te recycleren, maar waarom is dat dan? Ten eerste scheelt het een hoop **grondstoffen**. Zo hoeven er bijvoorbeeld geen bomen gekapt te worden, waar men dan weer papier van maakt. Ook is er minder aardolie nodig, dat wordt gebruikt voor het produceren van plastic. Het scheelt ook veel **ruimte**. De productie van bijvoorbeeld katoen en papier kost heel erg veel landbouwruimte en deze ruimte kan beter besteed worden. Hierdoor hoeven er ook minder bossen worden gekapt. Er is daarnaast ook nog eens een hoop **minder afval** en ook dat is vele malen beter voor het milieu.

Grondstoffen worden steeds schaarser. Hoe meer verpakkingen we kunnen recycleren, hoe minder materialen verloren gaan. Zo zorgen we dat ook toekomstige generaties kunnen genieten van wat onze planeet te bieden heeft.

Materialen recycleren is bijna altijd beter voor het milieu dan de ontginning van nieuwe grondstoffen. Door te recycleren besparen we heel wat energie, en vermijden we de uitstoot van schadelijke stoffen, gaan we de opwarming van de aarde tegen en verbeteren we de **luchtkwaliteit**.

Probeer dus steeds afval te voorkomen, te hergebruiken en als laatst te recycleren!

3.13.2. sorteren!

In de scouts kunnen wij gemakkelijk helpen door te sorteren. Dit doen we door ons afval in de juiste zak/container te gooien. Weet je niet meteen waar het thuis hoort, zoals batterijen, isomo, textiel of elektrisch apparaten. Breng ze naar het containerpark!

3.13.2.1. restafval

In de restafvalzak steken we al het afval dat niet gerecycleerd kan worden zoals:

- Plastic verpakkingen
- Broodzakken
- Kippenboutjes
- Kauwgom
- Yoghurtpotjes
- Aluminiumfolie
- …

De restafval zak is meestal een donkere zak (zwart, bruin, donkergroen) afhankelijk van de gemeente.

3.13.2.2. pmd (plastic flessen, metalen verpakkingen en drankkartons)

In de PMD-zak steken we al het afval dat hoort onder de naam PMD, zoals:

- Waterflessen
- Shampooflacons
- Drankblikjes en conservenblikken
- Metalen deksels en doppen
- Melkbrikken
- …

De PMD-zak is meestal een blauwe, transparante zak. Het ingezamelde PMD wordt gebruikt om nieuwe dingen van te maken, gaande van kleren tot auto-onderdelen.

3.13.2.3. papier en karton

In de papier -en kartoncontainer steken we al het afval dat gemaakt is van papier en/of karton, zoals:

- Papieren zakken
- Kartonnen dozen
- Kranten, tijdschriften, boeken, …
- Schrijfpapier
- …

Let op dat er geen plasticfolie of dergelijke meer aan je papier of karton hangt.

Er bestaat geen echte zak om papier en karton in te steken, daarom bundelen we het goed samen zodat het gemakkelijk naar het containerpark kan worden gebracht.

3.13.2.4. glas

In de glascontainer steken we ons afval dat hoofdzakelijk bestaat uit glas, zoals:

- Glazen flessen
- Glazen bokalen
- Chocopotten
- …

Wat hoort niet in de glascontainer?

- Spiegels en ruiten
- Hittebestendig glas
- Dopjes en deksels van potten en bokalen
- Drankflesjes die je aankoopt in bakken (bv. Cola, Ice Tea, Fanta, …)
- …

Let op dat je het glas sorteert per kleur. Hiervoor zal op een glascontainer duidelijk staan welk soort glas in welke schuif moet.

3.13.2.5. gft (groeten, fruit en tuinafval)

In de compostcontainer gooien we al het afval dat organisch is, zoals:

- Schillen en resten van groenten en fruit
- Etensresten (géén gekookte etensresten)
- Koffiefilters en theezakjes
- …

Wat hoort niet thuis in de compostcontainer?

- Gekookte etensresten
- Houtskool
- Vlees -of visresten
- Plastic, metaal, ...
- Broodkorsten
- …

In de scouts hebben een composthoop (achter de sjorbalken) en op zomerkamp hebben we een compostput.

4. leven in de natuur

Als bezitter van de teervoet is het belangrijk dat je **respect draagt voor de natuur**. Dit houdt in dat je geen vuil achterlaat of dumpt in de natuur. Het onnodig afkraken van takken of kapotmaken/plukken van planten is niet iets waar een Teervoeter zich mee bezig houdt.
In erge gevallen kan je leiding beslissen je teervoet **ongeldig te verklaren**.

Om in de natuur te kunnen overleven moeten we steeds zorgen voor 4 belangrijke zaken: **water, vuur, voedsel en een slaapplaats**. Als we beschikken over deze 4, dan is onze overlevingskans het grootst.

4.1. hout

Voor een kampvuur hebben we hout nodig. Dit hout vinden we in het bos. Neem enkel takken die al op de grond liggen, **levend hout brand toch niet goed**.

Best kies je voor **droog hout**. Droog hout is te herkennen aan de harde, droge structuur. Maak een inkeping in de balk of sla er eens op, een **vol geluid** wijst op droog hout.

Rot hout laat je beter liggen. Rot hout is te herkennen aan de slappe, natte structuur. Als je tegen een rotte tak tikt, dan zal deze **breken**. Laat deze takken liggen want ze vormen een thuis voor insecten.

4.1.1. het verschil tussen loofbos en naaldbos

De grootste verschillen zijn niet zo moeilijk: bomen in een loofbos verliezen hun bladeren in de winter, naaldbomen niet.

Het is belangrijk om te weten als je vuur maakt dat **naaldhout sneller opbrandt**, dit heeft een voordeel (gemakkelijker om vuur te maken), maar ook een nadeel, je vuur zal sneller doven. **Loofhout** heeft geen (of minder) hars en **brandt dus trager op**.

In een naaldbos zal de grond vaker bedekt zijn met oude naalden en zal er minder begroeiing zijn op de grond. In onze gebieden zijn naaldbossen meestal aangeplant, deze bomen staan zeer dicht bij elkaar waardoor het ook donkerder is in het bos dan normaal. Ook zijn ze vaak aangeplant in strakke rijen waardoor de wind er los doorwaait.

4.1.1.1. het verschil tussen een spar en een den

Spar – **S**olo – de naalden zitten **één per één** vast aan de takken.

Den – **D**uo – de naalden zitten **per twee** vast aan de takken.

Lork of lariks) – de naalden zitten in **kransjes** rond de takken.

4.2. vaak voorkomende planten

De bomen zullen we onderscheiden volgens hun bladeren (de kleuren verschillen natuurlijk van seizoen tot seizoen), de planten volgens hun bloemen:

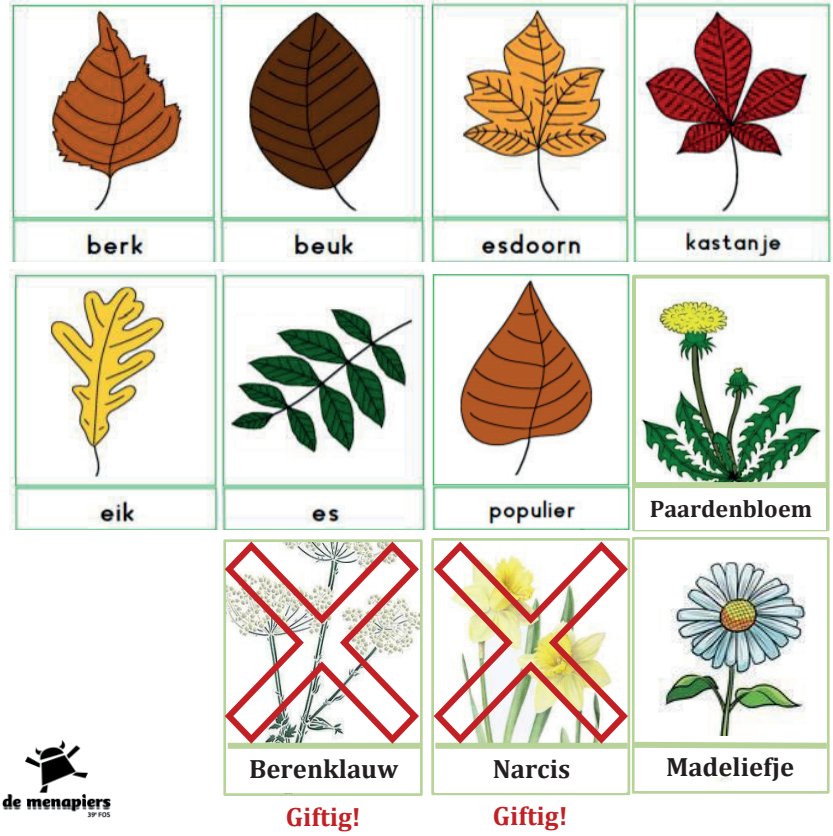

4.3. de teek

Hoe we een teek moeten uithalen hebben we al gezien in het stukje EHBO maar hoe een teek er nu precies uitziet en waar ze voorkomen komt nu aan bod.

Teken vinden we terug in bossen en aan oevers. Als je dus op hike gaat of je gaat je wassen in de beek kan je een teek krijgen. Ze zijn te herkennen aan hun **'grote lichaam'** en relatief **kleine pootjes**. Een teek zal zich vastbijten in je huid en daar blijven zitten tot hij genoeg bloed heeft opgezogen.

Teken zijn gevaarlijk, want sommigen van hen dragen een ziekte (Lyme) met zich mee die zeer grote gevolgen kan hebben. **Kijk dus iedere dag na op teken!**

4.4. bij – wesp

4.4.1. de bij

De (honing)bij is een zeer nuttig insect. Bijen brengen het stuifmeel van de ene naar de andere bloem en zorgen hiermee voor **bevruchting**. Deze vorm van bevruchting komt de kwaliteit van de plant en daarmee zijn vruchten ten goede. De bijen leven in een grote groep, deze groep bijen wordt een **volk** genoemd. Ze zijn te herkennen aan de **'zakjes'** aan hun poten waarin ze stuifmeel meenemen, evenals nectar en honing om de winter te kunnen overleven. De bij is, net als de hommel, **niet agressief**. In een noodsituatie kan de bij **éénmaal steken**. De angel van de bij bevat weerhaken, dus als de bij steekt verliest hij zijn angel in de wond. Sterker nog: Tijdens het wegvliegen na het prikken trekt de bij zijn hele darmstelsel en andere ingewanden stuk en gaat dood. Als je last hebt van bijen kan je het nest laten weghalen door een imker.

4.4.2. de wesp

Wespen zijn **veel agressiever** dan bijen. In tegenstelling tot de bij kan de wesp **vaker steken** met zijn gladde angel. Andere uiterlijke verschillen zitten hem in de beharing en de kleur. De wesp is overwegend **zwart-geel en onbehaard**. Wespen zijn net als bijen sociale insecten met een duidelijke rolverdeling. Je hebt een koningin, werksters, soldaten en darren. Wespen leven in een **nest**. Wespen hoeven in tegenstelling tot de bijen geen voedsel te sparen voor de winter, want in de winter sterven ze uit.

Laat nooit een choco -of confituurpot open staan, wespen zijn hier ook dol op!

Checklist

Wat heb jij al kunnen instuderen/oefenen?

- ◻ Wie de Menapiërs eigenlijk zijn
  - ◻ Scouting in België
  - ◻ FOS Open Scouting
  - ◻ Oorsprong van de Menapiërs
- ◻ Onze tradities
  - ◻ Uniform
  - ◻ Wet en Belofte
  - ◻ De scoutsgroet en de scoutshand
- ◻ Wat een Menapiër moet kunnen
  - ◻ De rugzak op hike
  - ◻ Lengtes schatten
  - ◻ EHBO
  - ◻ Vuren
  - ◻ Bijl - mes - zaag - schop - spade – piket
  - ◻ Knopen en steken
  - ◻ Morsemolen
  - ◻ Sjorren
  - ◻ Oriënteren en navigeren
  - ◻ Sporen
  - ◻ Vervoer
  - ◻ Kamperen
  - ◻ Recycleren
- ◻ Leven in de natuur
  - ◻ Hout
  - ◻ Vaak voorkomende planten
  - ◻ De teek
  - ◻ De bij
  - ◻ De wesp

Veel succes met jouw Teervoet!